

AZ UNITÁRIUS IRODALMI TÁRSASÁG ÉVI KÖZGYÜLÉSE.

Unitárius Irodalmi Társaságunk 1924. nov. 8-án d. e. 9 órakor tartotta meg főt. Ferencz József püspök úr elnöklése mellett választmányi és évi közgyűlését nagyszámú tag jelenlétében.

Az elnöki megnyitó után Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur, a Társaság igazgatója terjesztette elő beszámolóját, mely felöleli egy év szellemi és anyagi eredményeit s irányt jelöl a jövőt illetőleg. E beszámolónak teljes szövege következő.

Tisztelt Közgyűlés!

Az Unitárius Irodalmi Társaság Közgyűlésére jöttünk össze, s alapszabályszerű hivatásunk: (18 §)

a multa vonatkozólag: számadást nyújtani a letelt év alatti munkálkodásunk erkölcsi és anyagi eredményéről;

jövőre vonatkozólag pedig: megállapítani működésünk vezérelveit, költségvetésünket, és gondoskodni ezek végrehajtásáról.

Most, midőn egy év zárszámadását mutatjuk be, ha sajnálattal is állapítom meg, hogy a jövő bizonytalansága, a létfenntartásnak napról-napra fokozódó gondja, — s főleg a repáriáltak nagy száma — a munkaerőt, és — talán hozzátehetem — a munkakedvet is apasztották;

s ha el kell is ismernem, hogy sem az idegölő bizonytalanság, — sem a sorvasztó töprengés, — sem az üres gyomor nem alkalmasak a több és jobb termelés fokozására, s nem igen alkalmasok általános értékű művek termelésére:

mégis a fajunkban és hiveinkben, s illetve annak egyedeiben működő őserő és képesség előtört és érdemes előhaladással minden terén találkozunk. Ha a távolabbiakat és kisebbeket nem is említem, s ha csak tisztviselőink körében maradok is, már ezek közül:

Dr. Borbély főtitkárunk Hittantörténelme és több oldalú tudományos és irodalmi munkássága;

Dr. Kiss titkárunk „A Kereszténység helye a világ vallásai között“ c. fordítása, s főleg az „Isteni Törvény Útja“ c. tudományos műve;

Vári alelnökünk Egyháztörténelme és a nyomtatás alatt álló Unitárius Imakönyve által,

s mindhárman folyóiratunknak — a Keresztény Magvetőnek — magas színvonalu szerkesztése útján, oly értékekkel gazdagították erkölcsi értékeinket, melyeknek fénye bizonyos dicséretet kölcsönöz szerényen működő Társaságunknak is.

Halljuk, hogy még ma is vannak olyanok, kik az U. I. T.-t nem vélik nélkülözhetetlennek. Ezekkel szemben meg kell állapítanom :

hogy ezek még mindig nem tekintenek elég mélyen helyzetünkbe ;

nem méltatják érdeme szerint, s talán nem is ismerik eléggé azt a nagyjelentőségű munkát, melyet a külföldi hasonló irodalmi társaságok kifejtének,

nem veszik észre, hogy már napjainkban is, — s félek, hova tovább mindinkább — az irodalom lesz az a fellegvár, mely az unitarizmus biztosítására, s esetleg előretörésére is lehetőséget nyújt,

s az UIT-ban tömörült erő az, mely képes oly általános jelentőségű értéket termelni, amelyekkel egyedül tehetünk bizonyosságot arról, hogy úgy is mint vallás, úgy is mint faj az általános világkultúra szempontjából értékesek vagyunk,

s elismerést, életet és támogatást önérzetesen igényelhetünk.

Minden kezdet nehéz. Minden kezdő gyenge. Alig néhány éves Társaságunk is a kezdet és kezdő gyengesége miatt nem fejthette ki azt az eredményes építő munkát, melyet célja és hivatása megfelelőnek tart.

Nem kell egyébre reámutatnom, mint arra, hogy az oly értékes és építő vándorgyűléseinket a folyó évben szüneteltetni kényszerültünk. Tennünk kellett részben a hatósági engedélyezések súlyos nehézségei, de nagy részben az anyagiak miatt is. Jóllehet működő tagjaink minden tiszteletdíj nélkül vettek és vesznek részt vándorgyűléseinken, mégis csupán a vasuti utazás maga annyira felemeltetett, hogy tetemesebb ráfizetés nélkül vidéki vándorgyűlésekre nem vállalkozhattunk, s így azok a folyó évben szüneteltek. Ismétlem azonban, csupán szüneteltek, mert azt a célt, hogy tagjainknak minél nagyobb számát hiveinknek minél nagyobb tömegével összehozzuk, s minél több egyházközségünkkel megismertessük s így az együttérzést és egy célra munkálás erejét fokozzuk, továbbra is ébren, nyilvántartjuk.

Hálásan emlékezünk meg az Unitárius Lelkészkör azon előrelátó határozásáról, mellyel tagjainak hivatásává és feladatává tette, hogy unitárius folyóiratainkat, s így közvetve azok kiadóit, — tehát Társaságunkat is, — együttesen támogassák egységes előfizetéssel ;

s ha sajnálkozom is azon, hogy lelkeszeinknek maig is csak mintegy fele része járult önkéntes nyilatkozatával e támogatáshoz,

remélem és hinni szeretek abban, hogy a többinek vára-
kozó álláspontja már nem lesz hosszantartó.

Az elmúlt évben kiváló súlyt anyagi megerősödésünkre fektettünk, s e téren jelentős lépést is tettünk. Végrehajtottuk mult évi közgyűlésünk azon határozatát, hogy igazgatónk teljes szavatossága mellett a valutáris ingadozásnak nagyon is kitett készpénz betét állományunkat a napjainkban leginkább reálisnak látszó ipari részvényekben helyeztük el. Vásároltunk 80 drb. Á. K. R. részvényt összesen 42000 lei elővételes vételáron. Befizettük erre készpénz betét készletünket, az évközi kamat javunkra iratott, a társaság is nyújtott 2000 lei bonificációt, úgy hogy okt. 31-én csupán 1034 lej 36 b. tartozásunk áll fenn e címen. Ha most tekintetbe vesszük, hogy részvényeink osztaléka mintegy 8000 leit előreláthatólag reprezentál, s hogy a vett részvények forgalmi értéke ma több mint 60000 lei, örvendetesen állapíthatjuk meg, hogy sikerült betéteink értékét szinte megkétszereztetni.

Ha az osztalék bevételét költségvetésünkben állandósíthatjuk, vagy különösen, ha ki is bővíthetjük, akkor jelentős lépést tettünk abban az irányban, hogy az alapszabályaink 16 és 18 §-aiban szabályozott könyvkiadó és könyvterjesztő akciónkat élénkebbé tegyük, s illetve utóbbit is bevezessük.

A Keresztény Magvető folyóiratunkat az előirányzatnak megfelelő módon pontosan megjelentettük, s annak magas színvonala általános elismerést váltott ki. Erre, valamint egyéb részletekre a jelentéseiket többi tisztviselőink fogják előterjeszteni.

Szomoruan emlékezem meg Orbán Lajos kiválóan értékes és buzgó munkás tagtársunk váratlan elhunytáról. Sok reményünk és még több várakozásunk semmisült meg idő előtti elvesztésével. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Tisztelettel kérem jelentésemnek tudomásul vételét.

Közgyűlés az igazgatói évi jelentést örömmel és éljenzéssel vette tudomásul s azért Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok igazgatónak köszönetet mondott.

Ezt követőleg Dr. Borbély István főtitkár és a Keresztény Magvető egyik szerkesztője tett jelentést a Társaság lapjának, a Ker. Magvetőnek szellemi és anyagi helyzetéről.

Majd Dr. Kiss Elek titkár mutatta be a Ker. Magv. előfizetési díjáról, valamint a lelkészek által alapított Irodalmi Alapról a megvizsgált számadásokat, melyek szerint a folyóirat három első száma ki van fizetve s az utolsó szám árának fedezésére a még nagymennyiségű hátrálékban találunk fedezetet; az irodalmi alap eddigi összege, 4328 lej, betéti könyvben van elhelyezve.

Gálffy Zsigmond pénztáros számadása következik.

Választmányi- és közgyűlés a jelentéseket és számadásokat örömmel veszi tudomásul s több hozzászólás után meg-

állapítja, hogy a Keresztény Magvető szerkesztésével megvan elégedve s bár óhajtható volna, hogy legalább 6 számot lehessen évenként megjelentetni s az előfizetési díjat is felemelni, e tekintetben az elnökséget a szerkesztőket bízva meg, hogy a kérdés legjobb megoldását keressék. A Külfölddel való tudományos összeköttetést szükségesnek tartaná a gyűlés.

Ezek után harmadik szerkesztőnek választják Dr. Kiss Elekot s így a három szerkesztő és igazgató egy szerkesztő bizottságot alkot; munkatársakul választják Dr. Kauntzné Engel Ella úrnőt, Bencédi Pált, Keresztesi Dénest és Kovács Lajost. A Társaság új választmányi tagja lett Dr. Kauntzné Engel Ella úrnő.

Igazgató jelenti, hogy ez évben a kitűzött pályatételekre pályázat nem érkezett s így javasolja, hogy 2000 (kettőezer) lei irodalmi jutalom adassék Dr. Kiss Eleknek, ki „Az isteni törvény útja” címen egy nagyobb őtestamentumi tudományos művet írt és adott ki. Gyűlés éljenzéssel itéli oda a kétezer leit írói tiszteletdíj fejében.

Társaság tiszteletbeli tagjaivá választotta Dr. J. E. Carpenter, Dr. L. P. Jacks, Dr. R. E. Rattray, Dr. Philip Wiksteed, Dr. S. H. Mellone, Dr. H. M. Lachlan, Dr. S. A. Mellor, Rev. W. G. Torrant, Rev. C. Flower, R. N. Cross, Rev. W. L. Schroeder, Rev. A. Hall, Rev. H. Stepherson, Rev. W. Burgess, Rev. I. Redfern és Dr. Hurn urakat Angliából. Ezután Elnökség és a tagok átvonultak 11 órakor a diszterembe, hogy a termet egészen megtöltő közönség előtt a felolvasó közgyűlést megtartsák.

Főt. püspök úr a közönséget benső melegséggel üdvözölve s megemlékezve az Unitárius Irodalmi Társaság újabb egy évi működéséről, a gyűlést megnyitja s felkéri Dr. Kauntzné Engel Ella úrnőt: „A nőmozgalom nálunk” című előadásának megtartására.

A felolvasást folyóiratunk jelen számában egész terjedelmében közölve, csak azt jegyezzük meg, hogy a nemes egyszerűséggel és szép hangtartással megtartott szabadelőadás teljes sikert és óriási hatást ért el. A hatás visszhangja csendült ki Dr. Borbély István, Dr. Kiss Elek és Ürmösi József hozzászólásában, valamint Ürmösi Károlyné és Ürmösi Józsefné felszólalásában is. Megható és fölemelő volt főt. Ferencz József püspök úrnak, a Társaság elnökének beszéde, mellyel a választmányitagsági okiratot előadónak ünnepélyesen átadta.

Taar Géza nagyajtai lelkész tartott ezután az „Elsodort falú” szellemével kapcsolatban egy igen mélyretekintő felolvasást, rámutatva arra, hogy milyen aesthetikai és morális hatású irodalmi formában megjelenő eszményképre van szüksége az erdélyi magyarságnak, szemben a ma divatos értéktelen „eszményekkel”.

Közgyűlés nagy elismeréssel honorálta e felolvasást is s elnök a minden tekintetben sikerült felolvasó közgyűlést ezzel a gondolattal zárta be, hogy az Unitárius Irodalmi Társaság ezuttal is eredményes munkát végezett.

Dr. Kiss Elek,
titkár.

K Ü L Ö N F É L É K.

Az U. I. T. alapszabályainak jóváhagyása. A kolozsvári törvényszék az alábbi végzést hozta és közölte az E. K. Tanáccsal:

Tribunalul Cluj
Dos. 4093/1924.

Deciziune.

Intru-cât Soc. David Ferenc, Asociația Literară Unitară și Cercul Preoților Unitari nu sunt decât Secțiuni ale Bisericei Unitară, Tribunalul respinge de ale însbrie în registrule persoanelor juridice, Biserica Unitară nefiind o persoana juridica de interes privat,

Cluj, la 3 Nov. 1924.

Leonidiu Petrescu
prim presedinte.

Danilescu
jud. ref.

Magyarul :

Végzés. Minthogy a Dávid Ferenc Egylet, Unitárius Irodalmi Társaság és az Unitárius Lelkészkör nem egyebek, mint az Unitárius Egyház tagozatai, a Törvényszék visszautasítja a jogi személyek jegyzékébe való felvételük iránti kérést, mert az Unitárius Egyház nem magánérdekű jogi személy.

Km.,

Aláírások.

A fenti végzés azt jelenti, hogy a Dávid Ferenc Egylet, az Unitárius Irodalmi Társaság, és az Unitárius Lelkészkör munkásságát ugyanazok a törvényes intézkedések védik és biztosítják, amelyek az egész egyházét is védik és biztosítják,

Egyházi főtanácsi gyűlés. Az 1924. évi főtanács a megjelentek számára nézve felülmutta az eddigieket. A főtanácsot megelőző belsőemberi-konferencia, lelkészköri-gyűlés, Unitáriusi Irod. Társ. és Dávid Ferenc-egyleti gyűlések s a Főtanács maga csaknem 5 napig tartottak s az unitárius egyháznak igazán sokat fognak mindig jelenteni 1924. nov. 9—11. napjai,